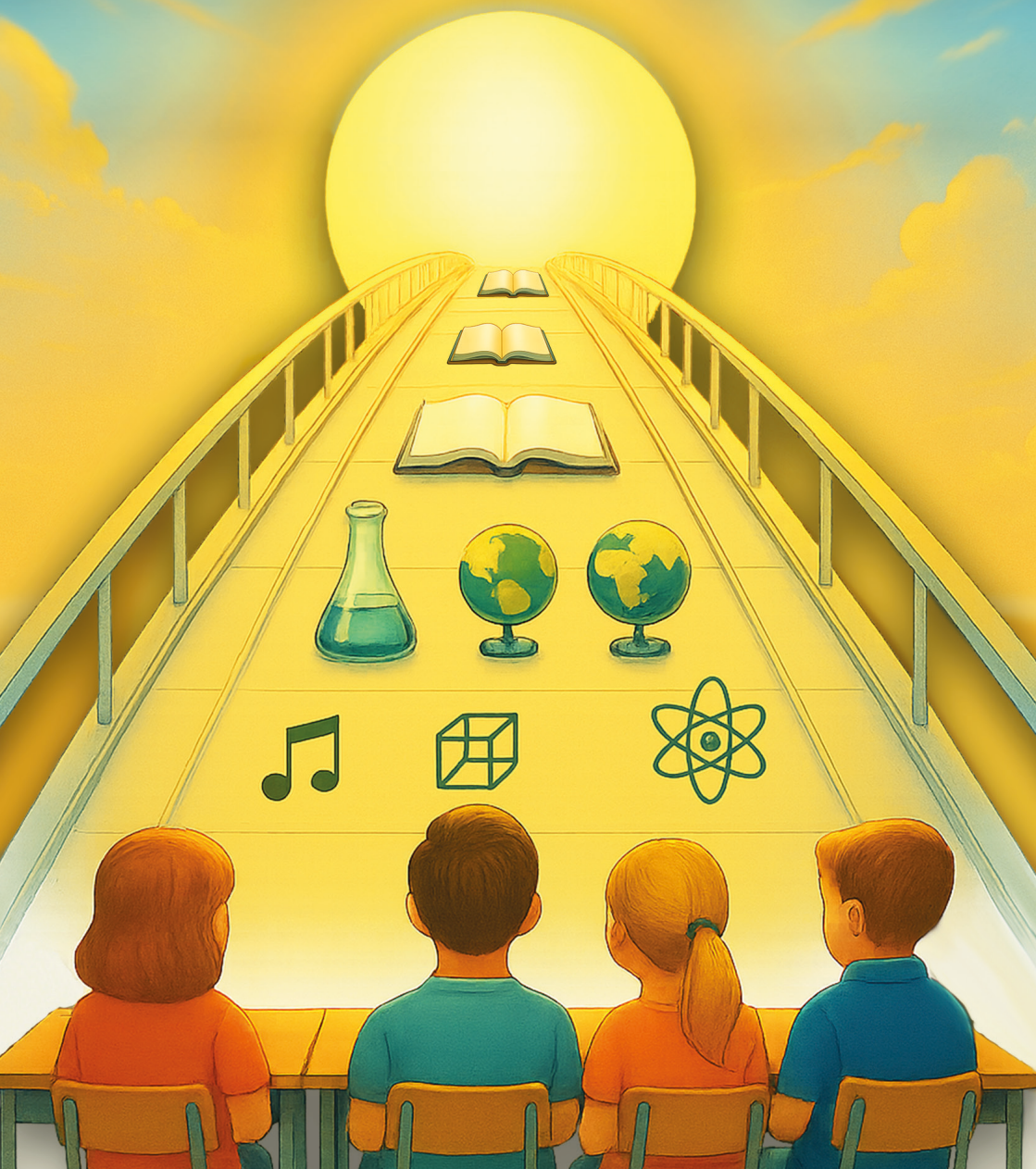

SÜSS FEL NAP!

A Működők Egyesület projekt kézikönyve

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
Közös Értékeink projekt és a Süss fel nap! projekt	7
A megvalósító szervezet bemutatása	8
A Most Significant Change (MSC) módszer – módszertani áttekintés	11
Kerekasztal-beszélgetések – párbeszéd a közös jövőért	15
Szülők teadélutánja – Egy modellértékű közösségi program a gyermekek fejlődéséért	20
A program elemei és megvalósítás	24
A program megvalósításának helyszínének kiválasztása	24
A szülők bevonása	27
Foglalkozások és pedagógusok visszajelzései	29
Eredmények	43
Köszönetnyilvánítás	45

Bevezetés

Az olvasó kezében a **Süss fel nap!** projekt kézikönyvét tartja, amely a Közös Értékeink projekt támogatásával 2024. 08. 01 – 2025. 07. 31. között valósult meg. A projektet a napkori székhelyű **Működők Egyesület** valósította meg Kelet-Magyarországon, a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei **Napkor** településen.

Napkor lakosságának mintegy 10%-át roma származású emberek alkotják, és – a térségre jellemző módon – ez a néhány száz fős közösség egyben a hátrányos helyzetűek legfőbb csoportja is. A roma közösség tagjai számára a legnagyobb kihívást az öröklődő szegénység, a generációról generációra újratermelődő társadalmi hátrányok jelentik. A szegény családokban felnövő gyerekek sokszor eleve esélytelenek a minőségi oktatáshoz való hozzáférésre, így már iskolakezdetkor komoly lemaradással indulnak. Ez a hátrány továbbgyűrűzik: alacsonyabb iskolai végzettséghez, korlátozott munkaerőpiaci esélyekhez vezet, ami végül újratermeli a szegénységet, ezáltal gyermekeik is hasonló körülmények között nőnek fel.

Meggyőződésünk, hogy ebből az ördögi körből csak akkor lehetséges a kitörés, ha a közösség tagjai – szülők és gyermekek egyaránt – tudatosan és aktívan küzdenek a minőségi oktatáshoz való hozzáférésért. Azonban a szülők generációja – részben épp a minőségi oktatás hiánya miatt – nem rendelkezik azokkal a készségekkel és tudással, amelyek szükségesek az érdekképviselőhez vagy a változások

kezdeményezéséhez. Ezzel párhuzamosan a gyerekek önbizalomhiánnyal, alacsony motivációval vesznek részt az oktatásban. A helyzetet tovább súlyosbítja, hogy az oktatási intézmények gyakran nem kezelik érzékenyen a szociokulturális különbségeket, és sok esetben szegregált oktatási környezetet teremtenek. Ez ugyan a többségi társadalom számára egyszerűbb és kényelmesebb megoldásnak tűnik, de valójában elzárja a roma gyerekek elől a valódi integráció és a társadalmi felemelkedés lehetőségét.

Mindezek alapján világos, hogy a probléma rendszerszintű, és külső beavatkozás, támogatás nélkül nem megoldható. Mivel az állami intézményrendszer évtizedek óta képtelen hatékony válaszokat adni, a civil szervezetek szerepe különösen felértékelődik. A **Működők Egyesület** ennek jegyében indította útjára 2021-ben a **Süss fel nap!** projektet, amely a hátrányos helyzetű – elsősorban roma – gyermekek minőségi oktatását célozza. A projekt a koragyermekkori fejlesztéstől a szülők képzéséig, pedagógusok bevonásán át workshopokkal, kerekasztal-beszélgetésekkel és egyéb programokkal törekszik átfogó beavatkozást nyújtani.

A korai életévek során megszerzett készségek és élmények meghatározóak az iskolai sikeresség, a későbbi társadalmi beilleszkedés és a munkaerőpiaci boldogulás szempontjából. Ezért különösen fontos, hogy a hátrányos helyzetű közösségekben a gyermekek már kisgyermekkorban fejlesztő támogatást kapjanak. Az ebben a korban halmozott hátrányokat később szinte lehetetlen ledolgozni.

A projekt célkitűzései összhangban állnak az uniós értékekkel: az emberi és kisebbségi jogok védelmével, a minőségi oktatáshoz való hozzáférés biztosításával, a

társadalmi tudatosság erősítésével, valamint a társadalmi párbeszéd, az átláthatóság és a demokratikus értékek megerősítésével.

Az elmúlt évtized társadalmi folyamatai, valamint a COVID-19 utáni gazdasági visszaesés csak tovább mélyítették az egyenlőtlenségeket, és a szakemberhiány, a kiégés, az alacsony presztízsű, mégis kulcsfontosságú hivatások (pl. pedagógusok, fejlesztők, pszichológusok, családsegítők, védőnők) megbecsülésének hiánya konzerválja a leszakadást. Különösen érezhető ez a halmozottan hátrányos helyzetű térségekben, mint amilyen Napkor is.

A **Süss fel nap!** projekt célja az volt, hogy kisgyermekkorai fejlesztési programot indítson el, a Napkori Napsugár Óvoda és Bölcsödében és az intézményen keresztül aktívan bevonja a szülőket is. A projekt eredményeként javult a szülők és pedagógusok közötti kommunikáció, megerősödött a kölcsönös bizalom, bővültek a szülők gyermekneveléssel kapcsolatos kompetenciái, és javult az intézményekkel való együttműködés. Emellett megkezdődött egy érdemi párbeszéd az önkormányzatokkal, és sikerült olyan bizalmi viszonyt kialakítani, amely hosszú távon is fenntartható és a település fejlődését szolgálja.

A projektbe roma gyerekeket, szülőket, pedagógusokat és helyi döntéshozókat is bevontunk. Több tucat szülő vett részt tematikus foglalkozásokon, ahol otthon is végezhető fejlesztési módszereket sajátítottak el. A kerekasztal-beszélgetések során a közösség együtt dolgozta ki a problématerképet, és konkrét megoldásokat keresett a helyi oktatási intézmények, az önkormányzat és a roma családok együttműködésének javítására.

Kiemelt szerepet kaptak a projektben a helyi koordinátorok és a projekt közvetlen megvalósítói, a roma mediátorok, akik a közösség és az intézmények közötti kapcsolattartásban kulcsszerepet játszottak. Munkájuk nyomán a projekt minden résztvevő csoportban pozitív változásokat indított el: a gyerekek fejlődtek, a szülők megerősödtek, a pedagógusok és szülők között a kapcsolat erősödött, a döntéshozók nyitottabbá és együttműködőbbé váltak.

A projekt hatására történő változást **MSC (Most Significant Change)** monitoring módszerrel követtük, ennek történetalapú eredményeit a kézikönyv későbbi fejezeteiben mutatjuk be.

A **kézikönyv** nemcsak a szakmai közösségnek készült, hanem azoknak is, akik tenni akarnak az esélyegyenlőségért, és hisznek abban, hogy a társadalmi változás forrása gyakran alulról jön – civil szervezetek, elhivatott intézmények, emberek és közösségek kezdeményezéseiből. Munkánk során végig a fenntarthatóságra törekedtünk, és reméljük, hogy a megkezdett folyamatokat folytatni tudjuk, amennyiben ehhez további forrásokat sikerül biztosítanunk. Fogadjatok szeretettel ezt a kézikönyvet.

Az oktatás nemcsak tudást ad, hanem lehetőséget is arra, hogy kilépjünk a ránk szabott szerepekből, és megírjuk a saját történetünket – mert míg az előítélet láthatatlan falakat emel, az oktatás hidat épít fölénk, és ajtókat nyit egy igazságosabb jövő felé.

Közös Értékeink projekt és a Süss fel nap! projekt

A kiadvány a Működők Egyesület által megvalósított projekt keretében készült, a Közös Értékeink Program támogatásával.

A Működők Egyesület olyan kezdeményezést hívott életre, amely az alapvető emberi jogokra és közös európai értékekre – méltóság, szabadság, egyenlőség, szolidaritás, igazságosság – épül.

A projekt célja, hogy ezek az értékek ne csupán elvont eszményekként létezzenek, hanem a mindennapokban is érvényesüljenek, különösen a helyi roma közösségek és hátrányos helyzetű gyermekek életében.

A támogatott tevékenységek hozzájárulnak ahhoz, hogy ezek a közösségek megerősödjenek, tagjaik felismerjék és gyakorolni tudják jogaikat, és egy méltányosabb, igazságosabb társadalom részeseivé válhassanak.

A Közös Értékeink Program célja, hogy elősegítse az Európai Unió alapjogi chartájában rögzített szabadság- és emberi jogok érvényesülését. A civil szervezetek ebben kulcsszerepet játszanak, hiszen munkájuk révén a jogok nem pusztán jogszabályok maradnak, hanem élő tapasztalattá válnak mindenki számára – különösen azok számára, akiknek ezek a jogok sokszor csak elméletben léteznek.

A megvalósító szervezet bemutatása

A Működők Egyesület Napkor községben működő civil szervezet, amely azzal a céllal jött létre, hogy valós válaszokat adjon a hátrányos helyzetű közösségek előtt tornyosuló szociális, oktatási és társadalmi kihívásokra. Az egyesület megalakulása óta elkötelezetten dolgozik azon, hogy a marginalizált csoportok – különösen a roma közösségek, a mélyszegénységben élő családok, valamint a háborús menekültek – számára valódi fejlődési és kitörési lehetőségeket biztosítson.

A szervezet átfogó célkitűzése, hogy elősegítse a társadalmi igazságosság érvényesülését és mindenki számára biztosítsa az egyenlő hozzáférést az alapvető szolgáltatásokhoz, különös tekintettel az oktatásra, a gyermekfejlesztésre, az egészségügyi ellátásra és a lakhatásra. A Működők Egyesület hosszú távú víziója egy olyan társadalom, ahol minden gyermek – származástól és családi háttértől függetlenül – eséllyel indulhat, és ahol az egyéneknek valódi lehetőségük van kibontakozni és méltóságteljes életet élni.

Kiemelten fontos cél a koragyermekkorai fejlesztés támogatása, hiszen a szervezet felismerte: a gyermekek fejlődése szempontjából az első évek sorsfordító jelentőségűek. A megfelelő pedagógiai és családi környezet kialakítása kulcsszerepet játszik abban, hogy a gyermekek képesek legyenek sikeresen bekapcsolódni az iskolai életbe, majd később a társadalom aktív és önálló tagjaivá válni. Az egyesület e célok érdekében olyan programokat dolgoz ki és valósít meg, amelyek

egyszerre erősítik a szülői kompetenciákat, fejlesztik a gyerekeket és támogatják az intézmények közösségi beágyazottságát.

Az oktatási tevékenységeken túl a Működők Egyesület a társadalmi kohézió erősítését és a közösségi együttműködés előmozdítását is kiemelt céljának tekinti. Olyan fejlesztéseken dolgoznak, mint például egy közösségi ház létrehozása Napkoron, amely nemcsak fizikai térként, hanem szimbolikus találkozási pontként is szolgálhat a helyi közösségek, intézmények és civil szereplők számára.

Az egyesület munkájában fontos szerepet kap a társadalmi érzékenyítés, az esélyteremtő közösségi párbeszéd kialakítása, valamint a roma integráció elősegítése. Programjaik során nagy hangsúlyt fektetnek a bizalomépítésre és az olyan helyi szintű partnerségek kialakítására, amelyek hosszú távon is képesek fenntartani a beindított folyamatokat.

Az egyesület kiemelt figyelmet fordít a környezeti fenntarthatóságra és a klímaváltozás társadalmi hatásaira is – felismerve, hogy a szegénység és az ökológiai válság egymással összefonódó problémák, és csak integrált módon kezelhetők.

A Süss fel nap! projekt – amely a hátrányos helyzetű, elsősorban roma gyermekek fejlesztését és a szülő-pedagógus együttműködés megerősítését célozza – szervesen illeszkedik az Egyesület küldetéséhez. A program során kialakított jó gyakorlatok, például a „Szülők teadélutánja” vagy a kerekasztal-beszélgetések rendszere, jól mutatják, hogy az Egyesület egyszerre képes helyi problémákra reagáló, de országosan is adaptálható megoldásokat nyújtani.

A Működők Egyesület tevékenysége tehát nem csupán helyi beavatkozás, hanem egyfajta modellértékű társadalmi laboratórium, amelyben a civil kurázi, a szakmai tudás és a közösségi együttműködés egymást erősítve dolgozik egy méltányosabb, befogadóbb társadalom megvalósításán.

A Most Significant Change (MSC) módszer – módszertani áttekintés

A **Most Significant Change** (röviden **MSC**) egy kvalitatív monitoring és értékelési módszer, amelyet kifejezetten komplex, nehezen számszerűsíthető társadalmi hatások vizsgálatára fejlesztettek ki. A módszer lényege, hogy a **résztvevők személyes történeteinek keresztül** ragadja meg a projekt által elindított változásokat, és ezekből emeli ki a legjelentősebbeket.

Az MSC nem statikus mutatók mentén méri a sikert, hanem azt vizsgálja, hogy **a projekt milyen jelentős változásokat idézett elő az érintettek életében** – legyen szó tanulási élményről, hozzáállásbeli elmozdulásról, kapcsolati minták átalakulásáról vagy a közösségi dinamika pozitív elmozdulásáról.

A módszer kulcselemei:

1. Történetgyűjtés

A projektben résztvevő érintettektől (pl. szülők, pedagógusok, gyerekek, döntéshozók, közösségi munkások) személyes történeteket gyűjtünk, amelyek egy-egy, általuk jelentősnek ítélt változást mutatnak be. A kérdés általában így hangzik:

„Az elmúlt időszakban mi volt a legjelentősebb változás, ami Önnel vagy a közösségével történt a projekt hatására?”

Irányító, segítő kérdések:

- Mi történt pontosan?
- Mikor történt ez?
- Ki(k) voltak érintettek?
- Mi okozta ezt a változást?
- Miért tartja ezt a változást fontosnak vagy jelentősnek?
- Hogyan hatott Önre, a családjára vagy a közösségére?
- Mit csinál másképp azóta?
- Van olyan új készség vagy tudás, amit a projekt révén szerzett?
- Hogyan látja a jövőt e változás tükrében?

• **Dokumentálás és összegzés**

A begyűjtött történeteket strukturált módon lejegyezzük, azonosítva bennük a változás természetét, okait, és azt, hogy miért tartja a mesélő a történetet jelentősnek. Ehhez egy sablon dokumentumot használunk, melyet mindent történet hozó saját maga tölt ki. Néhány a sablon elemei közül:

- A történet címe: „...”
- A történet szöveges leírása:
(Mi történt, hogyan, mikor, kik voltak érintettek?
A változás oka:
(Mitől történt meg ez a változás? Mi váltotta ki?)
- Miért tartja az illető ezt a legjelentősebb változásnak?
- Milyen hatása van ennek a változásnak hosszú távon?
- Egyéb megjegyzések, tanulságok:

2. Történetválasztás

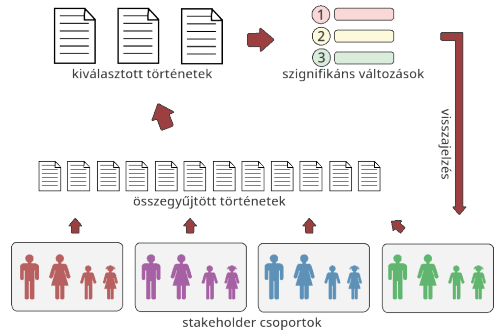
A történeteket egy erre kijelölt csoport (pl. a projektcsapat, helyi szakemberek, partnerek, akár az érintettek maguk) értékeli, és kiválasztja azokat, amelyek a legjobban reprezentálják a projekt eredményeit. A választás nem rangsorolás, hanem reflexió: **mit tekintünk „sikernek”** a projekt kontextusában?

A történetek értékeléséhez az alábbi szempontok alkalmazhatók:

Szempont	Részletezés / kérdések	Értékelés (1-5)
Változás jelentősége	A történet tényleges hatása az egyénre/ közösségre?	
Relevancia a projekt céljaihoz	Kapcsolódik-e a projekt fókuszához (pl. oktatás, szülő-gyerek kapcsolat)?	
Tanulási érték	Mit tanulhatunk belőle? Alkalmazható más programban?	
Érzelmi ereje / hitelessége	Mennyire személyes, őszinte, érthető?	
Innovativitás vagy váratlan hatás	Mutat-e új, pozitív, nem várt eredményt?	

3. Tanulságok levonása

A kiválasztott történetek alapján közös reflexiót végzünk: mit tanulhatunk a történetekből, hogyan formálják ezek a projekt jövőbeni irányait, és mit jeleznek a közösségi változás természetéről.

Miért hatékony?

- **Résztevő-központú:** az érintettek elmondhatják saját szavaikkal, hogy mit jelentett számukra a projekt.
- **Rugalmasságot biztosít:** a komplex társadalmi folyamatok és változások gyakran nem mérhetők számszerű mutatókkal – az MSC lehetővé teszi ezek feltérképezését.
- **Közösségi tanulást generál:** a történetmegosztás és a közös elemzés megerősíti a kollektív reflexiót, segít a projekt értékeinek és hatásainak mélyebb megértésében.
- **Nemcsak érték, hanem fejleszt:** az MSC folyamata visszacsatolást ad a projekt szereplőinek, és ösztönzi a következő lépések tudatosabb tervezését.

Kerekasztal-beszélgetések – párbeszéd a közös jövőért

A **Süss fel nap!** projekt egyik legfontosabb és egyben legsikeresebb eleme a kerekasztal-beszélgetések sorozata volt, amelyeken a helyi roma közösségek, civil szervezetek, oktatási intézmények, a gyermekvédelmi rendszer képviselői és a települési döntéshozók – valamint a roma szülők – egyenrangú partnerként ültek le egy asztalhoz. Ezek az alkalmak ritka, de annál fontosabb lehetőséget teremtettek arra, hogy a különböző szereplők nyíltan, kölcsönös tisztelettel beszéljenek a közösséget érintő kihívásokról és közösen keressenek megoldásokat.

Miért fontos egy ilyen kezdeményezés?

Mert a valós társadalmi változások párbeszéddel kezdődnek. A kerekasztal-beszélgetések elsődleges célja az volt, hogy megtörje azt a hosszú ideje fennálló csendet és bizalmatlanságot, amely a roma közösség és az intézményrendszer között alakult ki – különösen az oktatás és a gyermekvédelmi ellátás területén. A résztvevők között gyakran vannak olyan strukturális és kulturális különbségek, amelyek nehezítik az együttműködést, és ezek leküzdéséhez **nem elég információt megosztani: valódi párbeszédre, meghallgatásra és kölcsönös megértésre van szükség.**

Ez a kezdeményezés azért unikális, mert a kerekasztalokon olyan felek találkoztak, akik a mindennapokban gyakran csak formális vagy konfliktusos

viszonyban állnak egymással – ha egyáltalán kapcsolatba lépnek. Az a tény, hogy a roma szülők, helyi szakemberek, döntéshozók és pedagógusok egy térben, egyenlő félként, közösen gondolkodtak a jövőről, önmagában áttörés értékű.

A résztvevők köre és szerepe

A kerekasztalokon számos helyi és megyei szereplő vett részt:

- helyi óvodapedagógusok és intézményvezetők,
- védőnők és iskolai szociális munkások,
- a megyei gyermekjóléti szolgálat munkatársai,
- kora gyermekkori fejlesztésben jártas szakemberek,
- roma szülők és közösségi mediátorok,
- a települési önkormányzat képviselői.

A sokszínű részvétel lehetővé tette, hogy **komplex szemléletű megoldások szülessenek**, amelyek figyelembe veszik a gyerekek fejlődési sajátosságait, a szülők élethelyzetét, az intézmények lehetőségeit és a fenntartói felelősséget is.

Előzmény és indokoltság

A COVID-19 járvány súlyos következményekkel járt a hátrányos helyzetű gyermekek – különösen a roma gyerekek – számára. Számos érintett teljesen **kiesett az oktatásból és az intézményi fejlesztésekből**, így olyan tanulási és szociális hátrányokat halmoztak fel, amelyek hosszú távon is befolyásolják az iskolai sikerességüket.

A résztvevő gyerekek között kiemelkedően magas arányban vannak BTM-es, SNI-s és az autizmus spektrumán elhelyezkedő gyerekek, akiknek megfelelő támogatás hiányában minimális az esélyük az inkluzív

oktatásban való érvényesülésre.

Ez a helyzet tette különösen sürgetővé, hogy intézményesült párbeszéd induljon az érintettek között. A projekt célja az volt, hogy segítsen átmenetet biztosítani az óvoda és iskola között, valamint olyan biztonságos, együttműködő légkört teremteni, amely támogatja a gyerekek mentális jóllétét, fejlesztését és társadalmi integrációját.

Egy kulturális beidegződés megértése és meghaladása

Az egyik legfontosabb felismerés az volt, hogy az intézmények sokszor elvárják a szülőktől, hogy minőségi időt töltsenek a gyerekeikkel, játsszanak, fejlesszék őket otthon. Ugyanakkor a roma szülők többsége korábban ezt nem tartotta a saját feladatának – nem azért, mert nem szeretik a gyerekeiket, hanem mert **a közösségi tapasztalat szerint ez mindig az intézmények dolga volt.**

Ennek oka többek között:

- A roma szülők maguk is gyakran intézményi kudarcokkal, kirekesztéssel találkoztak gyermekkorukban.
- A korábbi generációkban hiányzott az a minta, hogy a szülő fejlesztő szerepet töltsön be a gyermek életében.
- Sok családban nincs jelen az a környezet, ami a strukturált fejlesztő tevékenységekhez szükséges.

A kerekasztal-beszélgetések hatására azonban ez a szemlélet **jelentősen változni kezdett:** a résztvevők közösen ismerték fel, hogy az intézmény és a család **nem egymással szemben, hanem egymást támogatva tud**

valódi eredményeket elérni. A szülők sokszor először itt hallották azt, hogy számít a véleményük, és hogy ők is fontos szereplők gyermekük oktatási sikerében.

Hogyan épültek fel a kerekasztalok?

A kerekasztalokat a **Működők Egyesület** szervezte, minden részletre kiterjedő előkészítő munkával:

- az események moderálása, témák kijelölése,
- helyszín biztosítása (óvoda vagy önkormányzat),
- előzetes kérdőívek kiküldése, adatvédelmi hozzájárulások kezelése,
- részvételi regisztráció,
- az események képi és szöveges dokumentálása,
- az elhangzottak összefoglalása és megosztása a résztvevőkkel.

A beszélgetéseket **kijelölt moderátor vezette**, aki előre ismert témák mentén irányította a diskurzust (pl. intézmény-szülő kapcsolat, otthoni fejlesztés, gyerekek mentális jólléte, együttműködés formái). A beszélgetés végén a közönség is kérdezhetett, ami még inkább erősítette a nyitottságot és a közösségi bevonódást.

Eredmények és tanulságok

A kerekasztal-beszélgetések hatására:

- **javult az intézmények és szülők közötti kapcsolat,**
- nőtt a szülők önbizalma és bevonódása,
- a döntéshozók érzékenyebbé váltak a roma közösség problémáira,
- közösen megfogalmazott javaslatok születtek (pl. otthoni fejlesztési eszközök biztosítása,

- érzékenyítő programok a pedagógusoknak),
• elindult az a bizalomépítési folyamat, amely a valódi inklúzió alapja.

Hosszú távú cél: közösségfejlesztés és intézményi partnerség

A helyi közösség csak akkor tud valódi kohézióvá formálódni, ha a **településvezetés ismeri a problémákat, és valóban partnere kíván lenni a megoldásokban.** A kerekasztal-beszélgetések megmutatták, hogy a kommunikáció önmagában nem elég – **valós találkozásokra és közös cselekvésre van szükség.** Ezek az alkalmak nemcsak problémakezelést, hanem új kezdeményezések születését is elősegítették: olyan ötletek merültek fel, amelyekre egy hivatalos ülésen, egymástól elszigetelten biztosan nem került volna sor.

A kerekasztalok tehát **nem egyszeri események,** hanem a helyi társadalmi kohézió és az inkluzív oktatás megerősítésének sarokkövei. A projekt egyik legnagyobb eredménye, hogy ezek az alkalmak **közösségi igénnyé váltak,** és a résztvevők elköteleződtek a folytatásuk mellett.

Szülők teadélutánja – Egy modellértékű közösségi program a gyermekek fejlődéséért

A **Süss fel nap!** projekt egyik legfontosabb és legsikeresebb eleme a **Szülők teadélutánja** elnevezésű programsorozat volt. Ez a kezdeményezés nem csupán közösségformáló erővel bírt, hanem olyan **hiánypótló, gyakorlatorientált tevékenységként** valósult meg, amelynek adaptálását kifejezetten javasoljuk más hátrányos helyzetű települések számára is.

A gyermekek fejlődése szempontjából a korai életévek kiemelt jelentőséggel bírnak. Ezekben az években alapozódik meg az értelmi, érzelmi, szociális és **mozgásos fejlődés**, ami később meghatározza az iskolai teljesítményt, a társas kapcsolatok minőségét, sőt, a munkaerőpiaci esélyeket is. Hátrányos helyzetű településeken, ahol a családok gyakran alacsony iskolai végzettséggel, korlátozott anyagi lehetőségekkel és minimális intézményi támogatással élnek, különösen fontos, hogy az **óvodapedagógusok és a szülők szoros együttműködésben** támogassák a gyermekeket.

A gyermek fejlődése ugyanis nem kizárólag az óvoda falai között zajlik. A családi környezet, az otthoni élmények és a szülői reakciók legalább olyan meghatározóak, mint a szakmai fejlesztés. Ha az otthon és az óvoda között nincs kapcsolat, nincs kommunikáció és nincsenek közös célok,

akkor a gyermek számára szükséges támogatás nem tud összehangoltan megvalósulni. Ez különösen súlyos következményekkel járhat azokban az esetekben, amikor a gyerek már induláskor hátrányból indul – például szociokulturális okok, egészségügyi állapot, vagy nyelvi nehézségek miatt.

A Szülők teadélutánja programsorozat pontosan erre a problémára reagált: **az óvodai és iskolai intézmények pedagógusai workshopokat tartottak a szülőknek**, ahol tematikusan felépített, otthon is alkalmazható fejlesztő játékokat és kézműves tevékenységeket mutattak be. A cél az volt, hogy a szülők gyakorlati tudást és olyan eszközöket kapjanak, amelyek révén magabiztosabban, tudatosabban tudják támogatni gyermekük fejlődését a hétköznapi otthoni környezetben is – anélkül, hogy ehhez különösebb anyagi ráfordításra vagy szakmai előképzettségre lenne szükségük.

A program lebonyolításáért az Egyesület önkéntese felelt, a műhelyfoglalkozások tartását pedig helyi óvodapedagógusok vállalták. A workshopok keretében a pedagógusok nemcsak konkrét játékokat mutattak be, hanem rövid, közérthető előadásokat is tartottak arról, **hogyan lehet az otthoni környezet inspiráló, fejlesztő hatású tér**. A szülők aktív részvételükkel nemcsak tapasztalatot szereztek, hanem egymással is kapcsolatba kerültek, ami hosszú távon erősíti a közösségi kohéziót és az egymást támogató szülői hálózatokat.

A program egyik fontos üzenete az volt, hogy a szülőknek nem kell „tanárrá” válniuk ahhoz, hogy hozzájáruljanak gyermekük sikeréhez. Elég, ha **megtanulják felismerni a fejlődési lehetőségeket a**

mindennapi helyzetekben, és tudatosan, szeretetteljes jelenléttel kísérik a gyermeket. Az ilyen típusú közös élmények – például közös gyurmázás, rajzolás, mozgásos játékok – nemcsak a motoros és kognitív fejlődést támogatják, hanem megerősítik az érzelmi kötődést is, amely elengedhetetlen a gyermek biztonságérzetéhez.

Tudományosan is igazolt tény, hogy az **érzelmi stimuláció, a biztonságos kötődés és a támogató szülő-gyermek kapcsolat hiánya** szoros összefüggést mutat a későbbi tanulási nehézségekkel, magatartási problémákkal és beilleszkedési zavarokkal. Ha az otthoni környezet ingerszegény, vagy tartósan stresszes, az hosszú távon **hátráltatja a gyermek érzelmi és idegrendszeri érését**, és ezek a hátrányok később szinte behozhatatlanná válnak. A Szülők teadélutánja tehát nemcsak egy kreatív program volt, hanem **megelőző és fejlesztő beavatkozás is egyben**, amely közvetlenül hozzájárult a hátrányok csökkentéséhez.

A projekt ezen elemét egyértelműen modellértékűnek tekintjük. A visszajelzések szerint a szülők számára rendkívül motiváló volt, hogy nem ítélezéssel, hanem bizalommal és gyakorlati segítséggel fordultak feléjük az intézmények. Az óvodapedagógusok számára pedig újfajta kapcsolódási lehetőséget jelentett a családokkal, amely elősegítette a bizalom kiépítését, és hatékonyabb együttműködést tett lehetővé a gyermekek fejlesztése terén.

Mindezek alapján a **Szülők teadélutánja** olyan gyakorlat, amely **egyszerre épít egyéni készségeket, közösséget és intézményi kapcsolatokat** – és amely más hátrányos helyzetű települések számára is könnyen adaptálható. Fontos, hogy a jövőben minél több helyen elinduljanak hasonló programok, hiszen az ilyen típusú

beavatkozásoknak **hosszú távon mérhető hatása van a gyerekek iskolai sikerességére, a szülők bevonódására és a helyi társadalmi kohézió erősödésére is.**

A program elemei és megvalósítás

A program megvalósításának helyszínének kiválasztása

A projekt sikeres és magas színvonalú megvalósulását nagyban segítette a **Napkori Napsugár Óvoda és Bölcsőde** nyitottsága, valamint elkötelezett és lelkes pedagógusainak munkája. Az intézmény vezetése és nevelőtestülete nyitott a folyamatos szakmai fejlődésre, az inkluzív nevelés irányelveinek beépítésére, és arra, hogy szoros, partnerségen alapuló kapcsolatot alakítsanak ki a szülőkkel.

Az óvoda olyan szemléletet képvisel, amely a gyerekek fejlesztését közös ügyként kezeli: pedagógus és szülő együttműködésére épít, hiszen a gyermekek fejlődése akkor a leghatékonyabb, ha az őket körülvevő felnőttek közös célok mentén dolgoznak.

A projekt során különös figyelem irányult a hátrányos helyzetű, elsősorban roma gyermekek készségeinek, képességeinek fejlesztésére. A közös munka eredményeként e gyermekek számára bővültek az önkifejezés, a tanulás és a társas kapcsolatok területén hasznosítható készségek, nőtt önbizalmuk és megerősödött az iskolai sikerességhez vezető alapok.

A Napkori intézmény példát mutat abban, hogyan lehet egy befogadó, támogató, gyermekközpontú nevelési környezetet létrehozni, amely egyszerre épít a pedagógiai szaktudásra és a családok aktív bevonására.

Pedagógusok bevonása és workshop

A projekt megvalósítása során kulcsszerepet kapott a **Napkori Napsugár Óvoda és Bölcsőde** elkötelezett szakmai csapata. Az intézménnyel való együttműködési megállapodás aláírását követően az óvoda tíz pedagógusa csatlakozott a programhoz – mindannyian olyan csoportokban dolgoznak, ahol hátrányos helyzetű, elsősorban roma gyermekek nevelkednek.

A pedagógusok egy workshop keretében ismerhették meg a projekt célkitűzéseit, alapelveit, valamint azt az átfogó szemléletet, amely a gyermekek fejlődését a családok aktív bevonásán keresztül segíti elő. A műhelymunka során azonosították azokat a fejlesztési területeket, amelyek a gyerekek szempontjából kiemelt fontosságúak, és kiválasztották azokat a szülőket, akiket a programba érdemben be lehetett vonni – hiszen a fejlesztés első lépése mindig a családdal való kapcsolatépítés.

A pedagógusok többféle fejlesztési témában tartottak foglalkozásokat a gyermekek számára, ezek között szerepelt:

- vizuális nevelés,
- figyelem fejlesztése,
- nagymozgások,
- beszédfejlesztés,
- az érzelmi intelligencia támogatása,
- valamint a matematikai gondolkodás megalapozása az óvodai nevelés keretei között.

Minden foglalkozás tematikája előzetesen elkészült, a megvalósítást követően pedig a pedagógusok reflexiós anyagban értékelték saját tapasztalataikat. Ezeket

a visszajelzéseket közösen is megbeszélték, így a workshop nemcsak a szakmai együttműködést erősítette, hanem a projekt módszertani fejlődéséhez is érdemben hozzájárult.

A szülők bevonása

A pedagógusok bevonását követően a program következő lépéseként azoknak a hátrányos helyzetű, elsősorban roma gyermekeknek a szülei kerültek bevonásra, akik az együttműködő pedagógusok csoportjaiba jártak. A projekt szemléletének egyik alapelve, hogy a gyermekek fejlődését csak akkor tudjuk igazán hatékonyan támogatni, ha ebben a folyamatban a család is aktív, partneri szerepet kap.

A szülők egy közös egyeztetésen vettek részt, ahol részletesen bemutatásra került számukra a projekt célkitűzése, a tervezett tevékenységek és szemlélet melyet képvisel. Kiemelt hangsúlyt kapott az a törekvés, hogy a gyerekek fejlesztése egy közös úton indul el, ahol a pedagógus és a szülő együttműködése kulcsfontosságú. A résztvevők számára világossá vált, hogy nemcsak információátadás történik, hanem valódi partnerség alakul ki, amelyben a szülők aktív szereplői a fejlesztési folyamatnak.

A pedagógusok a már meglévő bizalmi kapcsolatokra építve segítették a szülők elérését, megszólítását és motiválását. A szülők bevonása nemcsak a foglalkozásokon való részvételt jelentette, hanem egyfajta szemléletformálást is: annak felismerését, hogy ők is meghatározó szerepet játszanak gyermekük fejlődésében, és közös nevelési célok mentén együtt tudnak dolgozni az intézmény pedagógusaival.

A program során lehetőség nyílt arra, hogy a szülők közelebbről is megismerjék a fejlesztési területeket,

kérdezzenek, visszajelzést adjanak, és együtt gondolkodjanak a gyerekek erősségeiről, szükségleteiről. Ez a párbeszéd megalapozta azt a közös munkát, amely nem csupán a gyermek fejlődését szolgálja, hanem a szülők önbizalmát és szerepvállalását is erősíti.

A szülők részvétele jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a fejlesztések a gyermekek életének valós kontextusához illeszkedjenek, és hosszabb távon is fenntartható, pozitív hatást gyakoroljanak.

A szülők bevonása rendkívül sikeresnek bizonyult, hiszen már az első foglalkozások után azok a szülők is jelezték részvételi szándékukat, akik korábban nem csatlakoztak a programhoz. Ennek eredményeképpen egy teljes mértékben inkluzív projekt valósult meg, amelyben roma és nem roma szülők együttműködtek, közösen fejlődtek gyermekeik érdekében. A folyamat során nemcsak a gyermekek fejlődése kapott hangsúlyt, hanem erősödött a szülők és pedagógusok közötti kapcsolat is, ami hosszú távon hozzájárulhat az intézményes nevelés sikerességéhez.

Foglalkozások és pedagógusok visszajelzései

A projekt egyik kiemelkedő eleme a pedagógusok által vezetett, szülőkkel közösen megvalósított foglalkozássorozat volt, amely több témában, változatos formában járult hozzá a gyermekek fejlesztéséhez. A tevékenységek célja kettős volt: egyrészt közvetlenül támogatták a gyermekek készségeinek fejlődését, másrészt megerősítették az óvoda és a család közötti partnerséget.

Vizuális nevelés

- **Vezette:** Lengyelné Balogh Beáta
- **Témák:** Őszi fa nyomdázás almával, falevélnyomda, mozaiklevél ragasztás, színespapír- és terméskollázsok, tökfestés, libakirakó, rajzolás és színezés pszichológiai és készségfejlesztő hatásai.
- **Reflexió:** A pedagógus kiemelte, hogy egyre több gyermek érkezik ingerszegény környezetből, így a vizuális nevelés szerepe kulcsfontosságú. A workshop célja az volt, hogy a szülők saját élményeken keresztül ismerjék meg az otthon is alkalmazható tevékenységeket. A szülők aktívan részt vettek, nagy örömmel próbálták ki a feladatokat. Az egyik szülő elismerően megjegyezte: „Tarthatnánk több ilyen workshopot is, annyira hasznos volt!”

Figyelem fejlesztése

- **Vezette:** Csonkáné Erika
- **Témák:** Auditív és vizuális figyelemfejlesztő játékok, például: „Látom, amit te nem látsz”, „Csomagolom a hátizsákom”, mozgásutánczás, memóriafejlesztés, szerepjátékok.
- **Reflexió:** A workshop során a szülők játékos formában sajátították el, milyen módon fejleszthető gyermekeik figyelme, memóriája, koncentrációja. A pedagógus hangsúlyozta: a gyerekek akkor tudnak figyelni, ha az őket érdeklő dolgokra irányul a tanulás. A résztvevők lelkesen kapcsolódtak be a játékokba, az együttlét jó hangulatban telt, és a szülők úgy érezték, valóban gyerekek lehettek újra.

Matematika a mindennapokban

- **Vezette:** Támba-Köbli Éva
- **Témák:** Számfogalom alapozása, halmazképzés, összehasonlítás, geometriai tapasztalatszerzés – például termés- és gombválogatás, memóriajátékok, háztartási példák főzés és vásárlás során:
 1. **Összehasonlítás** – tárgyak, személyek különbségeinek és hasonlóságainak észlelése, csoportosítás szín, forma, méret szerint. Játékörtelek: vásárlás utáni válogatás, mosás színek szerint, kövek, gombok, játékok szortírozása.
 2. **Számfogalom alapozása** – halmazalkotás, több-kevesebb-ugyanannyi fogalmak

gyakorlása.

Játékörletek: termések, falevelek válogatása és számlálása, gombok színenkénti csoportosítása.

3. Geometriai tapasztalatszerzés – formák felismerése a környezetben.

Játékörletek: alakzat célbadobás, memóriajáték alakzatokkal, gomb- vagy terméskirakók, szobai formafelismerés.

Kiegészítő területek: mérés, becslés, rész-egész fogalma.

Játékos tevékenységek: közös sütés-főzés, zöldségek összehasonlítása, vásárlás során megfigyelés

- **Reflexió:** A workshop célja az volt, hogy a szülők felismerjék: a matematika mindenütt jelen van – a konyhában, a játékban, a boltban. A foglalkozás során a résztvevők aktívan dolgoztak, saját készítésű játékokat vittek haza. A legnagyobb visszajelzés az volt: „Nem is gondoltam volna, hogy ez ilyen egyszerű és kézenfekvő!”

Érzelmi intelligencia

- **Vezette:** Erdei Miklósné
- **Témák:** Az érzelmi intelligencia jelentősége a kisgyermekkorifejlődésben, az érzelmek azonosítása és szabályozása, önkontroll, kudarctűrés, társas kapcsolatok alapozása. Interaktív játékok:
 1. Érzelmi Bingó
 2. Macikártya
 3. Grimaszoló
 4. Érzelemese

- **Reflexió:**

A foglalkozás bensőséges, őszinte légkörben zajlott, amelyben hét szülő vett részt. A téma – az érzelmi intelligencia – elsőre megfoghatatlannak tűnt, ám a személyes példák és a közérthető magyarázatok segítségével a résztvevők számára is elérhetővé és átélhetővé vált. A szülők őszintén megosztották saját nevelési nehézségeiket, dilemmáikat, és ráébredtek, hogy nincsenek egyedül a problémáikkal.

A beszélgetés során közösen fedezték fel, milyen fontos szerepe van az érzelmek tudatos megélésének és kifejezésének a gyermekek egészséges fejlődésében. A játékok segítségével a résztvevők megtapasztalhatták, hogyan lehet az érzelmekkel játékosan, mégis mélyen foglalkozni – sok esetben együtt nevetve vagy meghatódva.

A foglalkozás vezetője hangsúlyozta, hogy a kisgyermekek idegrendszerében ebben az életkorban a legformálhatóbb, így a szülők szerepe kulcsfontosságú abban, hogy érzelmileg egészséges, kiegyensúlyozott, empátikus felnőttekké váljanak gyermekeik. Az érzelmi nevelés nemcsak a gyermek szociális kapcsolataira, de tanulási képességeire, önszabályozására és hosszú távon a társadalmi beilleszkedésére is hatással van.

„Nagyon köszönöm ezt a lehetőséget, olyan jó volt, hogy végre valaki nem ítélkezett, hanem segített!” – **fogalmazta meg az egyik édesanya.**

Nagymozgások

- **Vezette:** Nagyné Gáll Gabriella
- **Témák:** A mozgás szerepe a kisgyermekkorban

fejlődésben, elmaradt mozgásfázisok pótlása, reflexgátlás jelentősége, koordináció és egyensúly fejlesztése, hagyományos és új mozgásos játékok szerepe a tanulási képességek megalapozásában.

Interaktív játékok:

1. Palacsinta – gurulás és taktilis élmények
2. Katonák laposkúszása – térérzékelés fejlesztése
3. Kutyafogó – keresztcsatornák aktiválása
4. Kússzál-másszál át! – figyelem és gyorsaság
5. Sarkonjárás, kötél-átlépés – reflexgátlás és egyensúly
6. Ugrálókötél, „Botos”, Pohárforgató – reakcióidő, szabálytudat
7. Mozgáskocka, Ugróiskola – mozgáskoordináció, egyensúly

Nevelés a családban – közös játékkal, tartalmasan eltöltött minőségi idővel

Reflexió:

A „Nagymozgások” témájú workshopon hét szülő vett részt a Pipacs csoportból. A foglalkozás jó hangulatban, aktív részvétellel zajlott. A szülők érdeklődve hallgatták az elméleti bevezetőt, amely számos újdonságot nyújtott számukra a mozgásfejlődés és reflexgátlás fontosságáról. Különösen tetszetek nekik azok a játékok, amelyek a figyelem, reakcióidő és koordináció fejlesztését célozták. Örömmel kapcsolódtak be a közös játékba, több hagyományos játékot is felidézve saját gyermekkorukból.

„Ez a foglalkozás ráébresztett, mennyi mindent lehet játszva tanítani – még itthon is, mindenféle különleges eszköz nélkül” – fogalmazta meg az egyik édesapa.

Nevelés a családban – közös játékkal, tartalmasan eltöltött minőségi idővel

- **Vezette:** Kopjáriné Nagy Erika
- **Témák:** A közös játék szerepe a családi nevelésben, minőségi idő, egyszerűen kivitelezhető játékok otthonra, a digitális világ előnyei és veszélyei, a gyermekkel való kapcsolatépítés játékos eszközökkel.

Bemutatott és ajánlott tevékenységek:

- Beszélgetés, közös étkezés előkészítése, házimunkába való bevonás
- Játékok: memória- és logikai játékok (malom, memória kártya, célbadobás), mozgásos játékok (ugróiskola, vattapamacsfújás), fonalas „macskabölcső”
- Kézműves játékeszköz-készítés egyszerű anyagokból
- Versidézetek és közös felolvasás családi témában – hangulatoldásként

Reflexió

A workshop egy bensőséges, barátságos légkörű mikrocsoportos délutánként valósult meg, ahol a szülők aktívan részt vettek a közös tevékenységekben. A foglalkozás célja az volt, hogy a résztvevők megismerjék a játék, mint nevelési eszköz lehetőségeit, és gyakorlati ötleteket kapjanak arról, hogyan tudják támogatni gyermekeik fejlődését otthoni, egyszerűen megvalósítható játékos tevékenységekkel.

A program során külön figyelmet kaptak a családi együttlétek szerepe, a közös élmények fontossága és a játék örömforrásként való megélése. A szülők gyermekkori emlékeik felidézésével, közös versolvasással és játékokkal (mint például a „gumizós” játék vagy a „macskabölcső”) hangolódtak rá a témára. Ezek a tevékenységek nemcsak a jó hangulatot alapozták meg, hanem erősítették az egymás közötti bizalmat is.

A résztvevők számára inspiráló volt felismerni, hogy a legegyszerűbb eszközökkel is hatékony, fejlesztő hatású játékokat lehet alkotni. A játékeszközök kipróbálása közben aktív párbeszéd zajlott, és minden tevékenységhez kapcsolódott egy-egy fejlesztési terület bemutatása is (pl. finommotorika, szókincs, figyelem, mozgáskoordináció, kudarcátűrés).

A foglalkozás végén a szülők saját kezűleg készítettek el egy játékot, amelyet hazavihettek, így a tanultakat közvetlenül alkalmazni tudták otthoni környezetben is. Egyikük a következő napon már visszajelzett, és fotót is küldött arról, ahogy gyermekével együtt játszanak – ez a visszacsatolás megerősítette a foglalkozás sikerességét.

A workshop során erősödött a kapcsolat a pedagógus és a szülők között, valamint a szülők egymással is nyitottabbá váltak. A tapasztalatok, élmények és nevetések közösen megélt pillanatai hozzájárultak egy támogató közösségi hangulat kialakításához.

A résztvevők a foglalkozást követően úgy érezték, megerősítést és konkrét, hasznos ötletet kaptak ahhoz, hogyan alakítsanak ki gyermekeikkel még tartalmasabb, örömtelibb kapcsolatot. A játék, mint fejlesztési és nevelési eszköz új megvilágításba került

számukra.

„Nem is gondoltam volna, hogy egy ilyen egyszerű játék ennyi mindent fejleszt – és hogy ilyen jó érzés együtt nevetni a gyerekemmel egy közösen elkészített játék felett.”
– fogalmazta meg az egyik résztvevő édesanya.

Anyanyelvi fejlesztés workshop – Beszédszervek ügyesítése

- **Vezette:** Valóczkiné Asztalos Magdolna
- **Téma:** A beszédszervek ügyesítése – artikuláció fejlesztése játékos formában

Tartalom:

A foglalkozás célja a gyermekek beszédfejlődésének támogatása a beszédszervek (ajak, nyelv, arcizmok) és a beszédleégzés fejlesztésén keresztül. A workshop során a résztvevők megismerkedtek a helyes hangképzés és artikuláció alapjaival, valamint azokkal az egyszerű, otthon is alkalmazható gyakorlatokkal, melyek segítenek megelőzni vagy javítani a leggyakoribb hangképzési hibákat. Külön figyelem irányult a 3–7 éves korosztály fejlődési sajátosságaira és az életkori beszédhibák megkülönböztetésére.

Gyakorlatok típusai:

- Légzőgyakorlatok (pl. „búvár játék”, „órás játék”)
- Hangadással összekötött légzőgyakorlatok („cicahívogató”, „motorberregés”, hangstaféta)
- Fúvó- és szívógyakorlatok (szívószálas feladatok, vattafoci, papírforgó)
- Arc- és ajakgyakorlatok (csibejáték, pőfékelés, pusziküldés, bohóckodás)
- Nyelvgyakorlatok (nyelvkilógatás, lefetyelés, padlás–

pince játék, fogmosós játékok)

- Kézműves foglalkozás: „pillangós fújóka” készítése

Reflexió

A foglalkozás célja a középső- és nagycsoportos gyermekek beszédfejlődésének támogatása volt, különös tekintettel az artikulációs nehézségek megelőzésére. Bár több érintett gyermek szülője betegség miatt nem tudott részt venni, végül hét anyuka eljött, és jó hangulatban, aktívan vettek részt a foglalkozáson.

Az elméleti bevezetőt követően játékos, otthon is könnyen alkalmazható gyakorlatokat próbáltunk ki, amelyek közül különösen nagy sikert arattak a szívószálas és fújóka-játékok. Kézműves feladatként pillangós fújókát készítettünk, amit a szülők örömmel vittek haza alapanyagokkal együtt.

A visszajelzések alapján a szülők hasznosnak és motiválónak találták a workshopot. Az egyik édesanya így fogalmazott:

„Nagyon hasznos volt ez a délután, olyan dolgokra hívtad fel a figyelmem, amikre eddig nem is gondoltam. Köszönöm a sok ötletet!”

A foglalkozás hozzájárult a szülői tudatosság erősítéséhez és a pedagógus-szülő kapcsolat elmélyítéséhez is.

Beszédkészség fejlesztése az óvodában

- **Vezette:** Zelenák Sándorné

- **Témák:**

A foglalkozás középpontjában a beszédfejlesztés óvodai lehetőségei álltak, különös hangsúlyt fektetve a szülők bevonására. A bemutatott tevékenységek és játékok célja a szájizmok erősítése, a helyes hangképzés támogatása, a szókincs bővítése, valamint a szövegértés, figyelem, koncentráció és finommotorika fejlesztése.

A résztvevők megismerkedhettek olyan eszközökkel és játékokkal, mint a **Hólabdás játék, Égnek áll a haja, Ropi ropogtatás, Szívószállal daruzás, Gyertya lobogtatás**, valamint a hallási figyelmet erősítő **Hang memória** játék.

- **Játékpéldák:**

1. **Hólabdás játék:** szívószállal vattapamacsokat kell áthelyezni egyik edényből a másikba.
2. **Égnek áll a haja:** festék és szívószál segítségével készített interaktív rajz.
3. **Ropi ropogtatás:** szájügyesség és finommotorika fejlesztése.
4. **Hang memória:** különféle hangokat rejtő dobozok párosítása hallás alapján.

- **Reflexió:**

A foglalkozás jó hangulatban telt, a szülők érdeklődéssel vettek részt a játékos feladatokban. Többen kiemelték, milyen hasznos volt számukra látni, hogyan lehet egyszerű, otthoni eszközökkel támogatni gyermekük beszédfejlődését.

Egy édesanya így fogalmazott:

„Nem is gondoltam, hogy ilyen játékos formában is lehet segíteni a gyerekek beszédét. Ezeket biztosan kipróbáljuk otthon is!”

A foglalkozás hozzájárult ahhoz, hogy a szülők nagyobb tudatossággal és magabiztossággal tudják támogatni gyermekük kommunikációs fejlődését.

Reflexió

Rend a családban. A családi élet rendje. A gyerek helye a családban.

- **Vezette: Támba Lászlóné**
- **Téma: A család rendje**

A workshop témáját azért választottam, mert az utóbbi időben olyan viselkedésminták jelentek meg a gyerekek körében – rendetlenség, durvaság, érzéketlenség –, amelyek a megszokott szabályok teljes figyelmen kívül hagyásával párosultak. A beszélgetések során egy kisfiú megfogalmazása ("Otthon én vagyok a főnök!") világossá tette, hogy sokszor felborul a családi hierarchia. Fontosnak éreztem, hogy erről a kérdésről őszintén beszéljünk.

A foglalkozás összeállításánál célom nem egy tudományos előadás megtartása volt, hanem egy közvetlen hangulatú, gyakorlatias, támogató beszélgetés kialakítása, amely segíti a szülőket a családi rend visszaállításában. Tapasztalatból, személyes példákon keresztül igyekeztem támpontokat adni. Kiemelt szerepet kapott a napi rutin, a határok kijelölésének fontossága, a családon belüli szerepek tisztázása és a következetesség.

- **Reflexió:**

A szülők nyitottak és együttműködők voltak, pozitívan fogadták az elhangzottakat. A közös játék (pl. malom, „Elmentem kirándulni...”) felidézte a

régi élményeket és közelebb hozta egymáshoz a résztvevőket. A foglalkozás végén kötetlen beszélgetés alakult ki, ahol sokan megosztották saját sikereiket, nehézségeiket.

A visszajelzések alapján úgy érzem, sikerült segíteni a szülőknek abban, hogy újra tudatosabban szervezzék családi életüket, és bízom benne, hogy a gyerekek is profitálni fognak a megerősödött szülői jelenlétből.

Beszédindítás

- **Vezette:** Jóniné Nagy Renáta
- **Témák:** A foglalkozás célja a megkésett beszédfejlődés támogatása volt, elsősorban azon szülők számára, akiknek gyermekei még nem, vagy csak minimálisan használják a beszédet. A megbeszélés során a résztvevők gyakorlati példákon és játékos technikákon keresztül kaptak mintát arról, hogyan támogathatják gyermekük kommunikációs fejlődését otthoni környezetben is.

Az alábbi fejlesztő területek kerültek előtérbe:

- A beszédindítás korai jelei és a nyelvi késés tünetei
- Hangészlelés és -utánzás fejlesztése (állathangok, környezeti zajok)
- Szívó-fújó játékok a légzés és szájizom-erősítés érdekében
- Egyszerű hangutánzó és memóriafejlesztő gyakorlatok
- A képernyőhasználat hatásai – mit, mikor, mennyit?
- A szülői modell szerepe a beszédtanulásban

A szülők számára több olyan eszközt és játékot mutatunk be, amelyeket otthon közösen is el tudnak készíteni gyermekeikkel. Kiemelt hangsúlyt kapott a közös játék során történő kommunikáció erősítése, valamint a pozitív visszacsatolás szerepe.

Reflexió

A szülőcsoportos beszélgetés során a résztvevők nyitottak és érdeklődők voltak. Érzékelhető volt az az igény, hogy gyakorlati útmutatást kapjanak a beszédkezés otthoni kezeléséhez. A foglalkozáson bemutatott szívó-fújójátékokat, hangutánzó gyakorlatokat és szókinszbővítő ötleteket lelkesen próbálták ki, és többen is jelezték, hogy már másnap alkalmazni fogják ezeket.

Fontos volt számomra, hogy a szülők ne érezzék magukat egyedül ebben a helyzetben. A visszajelzések alapján megerősítést és gyakorlati segítséget kaptak, mellyel bátrabban és tudatosabban tudják kísérni gyermekük fejlődését.

A workshopok hatása a szülő–pedagógus kapcsolatra

A workshopokat követően jól érzékelhető változás indult el a szülők és pedagógusok közötti kapcsolatban. A korábban visszahúzódó, kevésbé aktív szülők is nyitottabbá váltak: a reggeli és délutáni gyerekátadáskor bátran megszólították az óvodapedagógusokat, beszélgetéseket kezdeményeztek, közös témákat találtak. Egyre gyakrabban egyeztettek arról, hogyan tudták otthon alkalmazni a foglalkozásokon tanult módszereket.

A pedagógusok megerősítették, hogy pozitív

visszajelzéseket tudtak adni a szülőknek, ami jelentősen növelte azok önbizalmát. Ez a pozitív megerősítés és a közös munka nemcsak a felnőttek közötti kapcsolatot erősítette, hanem a szülők és gyermekeik közötti viszonyt is elmélyítette. A gyerekek fejlődése egyértelműen tetten érhető volt a szülők aktívabb bevonódásán keresztül – így a program valódi együttműködésen alapuló, átfogó hatást gyakorolt az egész közösségre.

Terveink az inklúzió jegyében

Az óvodai és tanodai tevékenységeink során világosan kirajzolódott az igény egy olyan inkluzív tér létrehozására, ahol hosszú távon, professzionális eszközökkel valósíthatjuk meg a gyerekek fejlesztését. Célunk egy Játéktár kialakítása, amely biztonságos és befogadó környezetet teremt a készség- és képességfejlesztő foglalkozások számára. Ennek megvalósítása jelentős anyagi erőforrásokat igényel, de hiszünk benne, hogy közösségi összefogással ez is lehetséges.

A program következő szakaszában újra kísérletet teszünk arra, hogy a tanodai kezdeményezést integráljuk a helyi általános iskola működésébe. Az első év tanulságait levonva, friss szemlélettel és átgondolt stratégiával kezdjük meg az együttműködés újraépítését. A település széleskörű támogatása biztató háttérrel nyújt: az első év sikerei nyomán már gyakorlatilag az egész közösség mellettünk áll. Bízunk benne, hogy a helyi iskola is partnerünkkel válik, és közösen elérhetjük, hogy Napkoron végleg megszűnjön az iskolai szegregáció.

Eredmények

A projekt megvalósítása során számos kézzelfogható és hosszú távon ható eredményt értünk el, amelyek igazolják a közösségi alapú, inkluzív nevelés és a szülőkkel való együttműködés erejét.

A pedagógusok szakmai elköteleződése és nyitottsága lehetővé tette, hogy olyan gyakorlatorientált workshopokat és foglalkozásokat valósítsunk meg, amelyek középpontjában a gyermekek komplex – kognitív, érzelmi, kommunikációs és viselkedéses – fejlődése állt. A műhelymunkák nemcsak a pedagógiai eszköztár bővítését szolgálták, hanem új szemléletmódokat és megközelítéseket is hoztak a mindennapi óvodai gyakorlatba.

A szülők bevonása kiemelkedő eredményeket hozott. Az első foglalkozások után egyre több, eredetileg nem bevont szülő is jelezte részvételi szándékát, így egy valóban inkluzív közösség alakult ki, ahol roma és nem roma családok közösen vettek részt a gyermekek fejlesztésében. A szülők és pedagógusok közötti kapcsolat látványosan erősödött: a korábban visszahúzódó szülők is aktívabbá váltak, a reggeli és délutáni találkozások során beszélgetések, tapasztalatcserék alakultak ki.

A szülők otthon is alkalmazni kezdték az elsajátított játékokat, technikákat, ami tovább fokozta a gyermekek fejlődését. A pedagógusok részéről érkezett visszajelzések szerint a szülők megerősödtek szerepükben, bátrabban kértek és fogadtak tanácsot, és pozitív megerősítést is kaptak munkájukért. Ez nemcsak a szülők önbizalmára

volt jótékony hatással, hanem a gyermekek fejlődésére is, hiszen egyre több területen volt észlelhető a fejlődés: javult a kommunikációjuk, bővült a szókincsük, nőtt az önbizalmuk, figyelmük, együttműködési készségük.

Összességében egy olyan együttműködés valósult meg pedagógusok, szülők és gyermekek között, amely hosszú távon is fenntartható mintát adhat az inkluzív nevelésre és a hátrányos helyzetű gyermekek eredményes támogatására. A projekt megerősítette: a valódi változáshoz közösség, párbeszéd és kölcsönös bizalom kell – és ez Napkoron létrejött.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik a projekt sikeréhez hozzájárultak.

Köszönjük a pedagógusok elkötelezett munkáját, szakmai tudását, nyitottságát és kreativitását, mellyel nemcsak saját módszertani repertoárjukat bővítették, hanem a közösség egészét is inspirálták.

Külön köszönet illeti a szülőket, akik bizalmukkal, részvételükkel és aktív együttműködésükkel példát mutattak arra, hogyan lehet közösen, egymást támogatva fejlődni. Bátor kiállásuk, kérdéseik, visszajelzéseik és otthoni gyakorlataik elengedhetetlen részét képezték a program sikerének.

Köszönjük a gyerekeknek is, hogy kíváncsiságukkal, játékoságukkal és örömteli jelenlétükkel újra és újra emlékeztettek minket arra, miért fontos mindaz, amit közösen végzünk.

Végül, de nem utolsósorban köszönjük azoknak a támogatóknak, szervezeteknek és döntéshozóknak a segítségét, akik lehetővé tették a projekt megvalósítását – szakmailag, anyagiilag és emberileg egyaránt.

Ez a kiadvány mindannyiunk közös munkájának eredménye. Reméljük, hogy további együttműködések alapjául is szolgálhat.

Működők Egyesület

A kiadvány a Közös Értékeinek projekt keretében készült

A projekt az Európai Unió "Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek" (CERV) programjának támogatásával valósul meg. Az Európai Bizottság támogatása nem jelenti a projektben megvalósított tevékenységek tartalmának jóváhagyását, amely kizárólag az azt megvalósítók álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

ökotárs
alapítvány

Kárpátok
Alapítvány –
Magyarország

autonómia

Működők
EGYESÜLET